

УДК 336.71 (477)

Шурпенкова Р. К., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри облікових технологій та оподаткування

Шевців Г. Р., здобувачка вищої освіти

Юрків Р. О., здобувачка вищої освіти

Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів

РИЗИКИ, З ЯКИМИ СТИКНУЛАСЯ БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ПІД ЧАС ВІЙНИ

Ключові слова: банківська система, ризики, Національний Банк України, військовий стан, фінансова система, кредит, депозит, грошово-кредитна політика.

Сьогодні, в умовах війни, стан економіки України вимагає надійної та ефективної банківської системи, яка відіграє ключову роль у стабілізації фінансової системи, спираючись на яку можна вирішувати нагальні економічні і соціальні проблеми розвитку суспільства.

Від початку війни росії проти України, в Україні були ліквідовані всі компанії та заклади, які належать або чия діяльність напряму пов'язана з росією. 25 лютого 2022 року Національний Банк України (далі НБУ) відкликав ліцензії і ліквідував банки країни-агресора: АТ «Міжнародний резервний банк», який на 100 % належав ПАО «Сбербанк росії» та ПАТ «Промінвестбанк», який на 99,77 % теж належав «ВЕБ. рф».

Із введенням військового стану, НБУ ввів обмеження на роботу банківської системи, а саме: було обмежено транскордонний рух капіталу і зафіксовано валютний курс; банкам заборонено виплачувати дивіденди; введено «кредитні канікули» для позичальників; спрощено низку вимог до операційної діяльності; НБУ не застосовував заходів впливу за порушення банками вимог щодо подання звітності, якщо ці порушення виникли після 24 лютого [3]. Ці обмеження вплинули на операції фізичних осіб та на діяльність суб'єктів господарювання і були направлені на стабілізацію роботи банківської та фінансової системи.

До початку війни кредитні операції були одними з найбільших і затребуваних серед інших банківських операцій. Завдяки кредиту підприємці залучали додаткові ресурси для розширення виробництва і задоволення господарських потреб, також населення залучало кошти на особисті потреби. На початку війни були запроваджені кредитні канікули, зменшені ліміти за кредитними картками. Під час кредитних канікул банки пропонували такі послаблення: відміна обов'язкового платежу на строк від одного до трьох місяців; тимчасове зниження ставок вдвічі або більше; відмова від нарахування штрафів за прострочення.

Зараз попит на кредити знизився і станом на 01 квітня 2022 року державні банки надали кредитів на 12,8 млрд грн., адже «кредитні канікули» ефективні в короткостроковому періоді, тому що знижують боргове навантаження на клієнтів та підвищують довіру клієнтів до установи. Але з часом банки мають відходити від масштабних «кредитних канікул», аби мати змогу фінансувати свої витрати. З 01 червня «кредитні канікули» припинились у багатьох банках України [1].

Депозитні операції є засобом акумуляції додаткових ресурсів для банків. В умовах воєнного часу банки виконують операції за депозитами в повному обсязі, тобто можна відкрити депозит або зняти готівку, але на зняття готівки встановлені певні кількісні обмеження, індивідуальні для кожного банку. Пришвидшення інфляції створює ризики для подальшого утримання вкладів насамперед строкових [3].

З перших днів повномасштабного вторгнення НБУ жорстко регулює обмінний курс та операції з валютою. Для забезпечення цінової та фінансової стабільності НБУ зафіксував офіційний курс гривні до іноземних валют і запровадив низку валютних обмежень. Ці заходи мають на меті запобігти девальвації гривні та відпливу валютних вкладів [2].

Грошовий обіг значно впливає на економіку держави, тому держава використовує заходи грошово-кредитної політики для регулювання економіки, впливу на грошовий обіг та кредитні відносини. Сутність грошово-кредитної політики полягає в зміні пропозиції грошей задля стабілізації основних економічних явищ [4].

Одним із найпоширеніших інструментів грошово-кредитної політики, який використовується банками багатьох країн є політика рефінансування. У випадку кризової ситуації центральний банк буде надавати додаткові ресурси на кредитній основі комерційним банкам,

зادля підтримання їх ліквідності. Кредити рефінансування надаються банкам по обліковій ставці НБУ. Облікова ставка є одним з найважливіших інструментів регулювання банківської діяльності, тому що від її розміру залежить вартість залучених та розміщених ресурсів.

До війни облікова ставка НБУ складала 10 %, а в червні НБУ ухвалив рішення про підвищення облікової ставки до 25% річних, тобто у 2,5 рази. Ми вбачаємо, що найближчим часом це може призвести до зростання ставок як за депозитами так і за кредитами [1].

Сьогодні основними завданнями, які стоять перед НБУ є створення оптимальних умов для виконання банками своїх функцій і обслуговування населення в умовах війни, таким чином, зменшуючи негативний вплив військової агресії на банківську систему.

Зросли ризики з якими стикнулася банківська система під час війни, а саме: макроекономічний ризик, який виражається сильним спадом економіки і дефіцитом бюджету; ризик капіталу – капітал з початку війни змінився незначно, але якщо війна буде довгою, ризик посилиється; кредитний ризик, що пояснюється падінням доходів населення, припиненням роботи підприємств; валютний ризик, але фіксація обмінного курсу і збалансовані валютні позиції поки що стримують цей ризик; ризик прибутковості вважається високим через збитки за кредитами та відрахування до резервів за кредитними збитками [1].

Проаналізувавши ситуацію, що склалась можливо виділити декілька напрямів діяльності, які допоможуть удосконалити роботу банків в період війни:

- 1) ретельно визначати кредитний ризик та проводити реструктуризацію боргів;
- 2) дотримуватися вимог НБУ під час дії воєнного стану;
- 3) удосконалювати системи кіберзахисту.

Отже, дії НБУ на початковому етапі воєнного часу є високопрофесійними і заслуговують найвищої похвали. Банківська система України працює безперебійно, попри масовані ракетні удари по території України, а регулятор перебуває на постійному зв'язку з банками та вживає всіх необхідних заходів для їхньої нормальної роботи. Після завершення бойових дій НБУ разом з банками планує розробити план відновлення основних показників діяльності та графік досягнення мінімальних значень нормативів. Також варто зосередити увагу на ризиках, які притаманні економіці післявоєнного часу та методах її оцінки.

Список використаних джерел: 1. Національний Банк України. Офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 16.08.2022). 2. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: постанова Правління Національного Банку України від 24.02.2022 р. 3. Дорошенко Н. О., Дорошенко О. Г. Першочергові заходи та шляхи реанімації економіки України у військовий час. *MODERN RESEARCH IN WORLD SCIENCE: Proceedings of I International Scientific and Practical Conference Lviv, Ukraine 17-19 April 2022*. Lviv, 2022. С. 1128-1134. 4. Сарахман О. М., Шурпенкова Р. К. Збитки від операційного ризику банків внаслідок нових хвиль пандемії. *Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції*, 21 жовтня 2021 р. Київ: НАУ, 2021. Т. 2. С. 273-275.

УДК 657.6

Бездушний В. І., здобувач вищої освіти

Науковий керівник: **Кундря-Висоцька О. П.**, канд. екон. наук, професор, професор кафедри облікових технологій та оподаткування

Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

ФОРМУВАННЯ КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ЇЇ АУДИТ

Ключові слова: консолідована фінансова звітність, материнське підприємство, дочірні підприємства, аудит.

Зі значним поширенням об'єднань кількох взаємозалежних підприємств, з метою збільшення ефективності їх функціонування, виникає необхідність достовірного відображення інформації про фінансовий стан та результати діяльності групи в цілому. Так, асоційована група у складі материнського та дочірніх підприємств повинна складати консолідовану фінансову звітність [1, с. 176].